

ŠKRAKAT

Zabavno-zbadljiv in šaljiv list.

Št. 12.

V Ljubljani, 25. junija 1884.

Tečaj II.

Na mleko.

Buráč ima mnógo krav v hlévi,
Da mléka dovólj priredí.
A v hiši cvetíte dve dévi,
Dve dévi ko zárja lepí.

Mnog mladec pit mléka prihaja,
Prihaja ga pit radi dév:
Lepóta mu njijna ugaja,
Privablje ga njijun usmév.

I mène, da grém ga pit, mika . . .
Razkril bom miléjšej srcé:
Da krasna prevéva nje slika,
Ljubó mi vse mísli željé.

Za te mi srce gorí!

Ti si vesélje môje
I môja nádeja si,
Za krasno lice tvôje,
Za té srcé mi gorí.

Srcé si vnéla môje
Da tēbe néžno slavi,
Da mīle písni pôje,
Da lē za tēbe gorí.

I sreča duše môje
In angel váruh si mi,
Okó me vódi tvoje,
Za ktéro srce gorí.

Ti si živénje môje,
Vesél poklanjam je ti,
Če hoče srce tvoje,
Za kôje môje gorí.

Čivkoslav Lažán.

Dolgo molčanje.

Pod tem naslovom bilo je čitati, da je v Ameriki neka žena skozi 26 let proti svojemu možu molčala. A temu jednak dogodek pripetil se je pred nemnogimi leti v Proseku pri Trstu. Sprl se je bil neki posestnik s svojo zakonsko polovico. Ker ni njena obveljala, polotila se je žene huda jeza in storila je grozni sklep, da si sama jezik zaveže in ne izpregovori niti besedice več. Če se je mož še tako trudil, da bi spravil le kako besedico iz nje, vse je bilo zaman, molčala je in bila nema kakor riba. Mnogo časa preteklo je v vednem molčanju.

Naposled je možu samemu že to molčanje presedalo in začel je misliti, kako bi mu konec storil ter končno tudi pravo pogodil. Žena hodila je po opravilih vsak dan v Trst. Ker je mož dobro vedel, kdaj pride nazaj in kod, šel jej je nekega dne pri belem dnevu s svetilnico nasproti. Ko ga vračajoča se žena zagleda s svetilnico v roki, zakriči vsa zavzeta in prestrašena:

„Za božjo voljo, ali si znorel? Koga pa iščeš z lučjo po dnevu?“

— „Tvoje besede!“ odgovoril je mož. Od tega časa naprej se je bil ženi jezik razvezal in živela sta še več let mirno in zadovoljno.

Zakleti gozd.

(Resnična dogodba. Spisal J. Lipnik.)

I.

Kakor globoka brazda razteza se v Kamniških planinah bistre Reke divna skalnata dolina začenši izpod Krvavca pa doli do Dvorjan v Cerkljanskej fari. V ozkēj strugi je jedva prostor za nemirno in žuborečo Reko in za stezo, ki je poleg struge napeljana, da se večinoma samotēž izpeljavajo drva. Ta dolina je v svojem osredji zares divna, a tako dolgočasna, da ni čuda, ako o mraku navaden človek ne hodeva rad po njej. Vse je tihotno, nekako tajnostno, izogibljejo se je celo tice pevke. Od nikoder ni čuti glas zvona, nikjer se se ne vidi človeškega stanišča, le visoko na vrhu, na strmimi, na prelazu proti Kokri je pogorsko posestvo Davšekovo, ki je od nekđaj veljal za imovitega kmeta, ker se je pečal z živinorejo in pridelaval obilo ovsna na svojih njivah, na katere se gnoj nosi v košeh.

Bil je krasen poleten večer, začetkom junija, v kvaternem tednu, tega je kacij 40 let. Pri Davšekovi so ravno odmolili a mili ponočni vzduh izvalil je vse, gospodarja in posle pred čebelnjak, ogledat si nenavadno lepo noč. Luna je ravno vzplavala izza dolenskih gora in srebrna mesečina razlila se je čez hrib in plan, le globoko ležeča struga Reke, bila je liki črna poteza v senci, in rahlo se je čulo nemirnega, planinskega potoka šumenje.

Ura odbila je ravno deset. Zdajci se začuje iz doline zamolkel glas, kakor da nekdo seka drevo. Udarci za udarci.

„Oče, ali slišite, kaj pa je to? Nekdo seka v Reki, pa zdaj!“ vpraša bojazljivo mladi Aleš.

„Se ve da seka,“ odvrne stari Davšek, to je že stara stvar. Seka, seka, v Avmanovem delu. Dolgo ga že ni bilo čuti, sedaj se je zopet oglasil in skozi dve leti seka vsake kvatre zakleti Avman.

„Kako to?“ vpraša mladi Aleš in se pritisne k očetu.

— „Kako? Neki Avman iz Cerkljan je po krivem prisegel za del gozda in zaradi tega je gozd zaklet, Avman pa mora sekati vsake kvatre. Danes je kvaterni četrtek. Dolgo že ni bilo čuti tega sekanja, zdaj zopet, to je znamenje da še nema miru. Bog nas varuj in sveti božji križ krive prisege!“

Mej tem govorom razlegalo se je še vedno sekanje in razločeval se je sleherni udarec s sekiro.

Nakrat pa se začuje iz doline glasen in vesel klic. Nekdo je zavriskal, da je odmevalo od vseh sten.

„To je Zatiški mežnar!“ pravi stari Davšek, „poznam ga na glasu. Nikdor, kar jih je čez gore, ne zauka tako. On pa mora ravno skozi Avmanov del domov, prav radoveden sem, kako se bosta pogledala. Mežnar se nikogar ne boji in stavl bi, da se poloti celo zakletega Avmana. Predno bo četrte ure, bosta vkupe trčila. Tiho, poslušajmo!“

Vsa družina, ne izimši širokoplečih hlapcev pritisnila se je bliže k staremu Davšku in vsi so z nekako plahostjo pričakovali, kak bode izid, se li bode ustrašil Zatiški mežnar strahu ali mu bode slednji zavil vrat.

Dolgo časa čuli so se samo enakomerni udarci sekire, na jedenkrat pa je zastala sekira in razlegel se je iz doline krik, da je strah prošnil vse, pred Davškovim čebelnjakom sedeče.

Nehotoma ježili so se jim lasje, natezali so ušesa, da bi še kaj čuli, a zaman. Čuti ni bilo niti najmanjšega glasu več, navstala je grobna tišina, le rahlo šumenje Reke čulo se je iz doline, kakor navadno.

„Bog vedi, je li mežnar srečno skozi prišel?“ pravi stari Davšek. „Žal bi mi bilo zanj. Ni ga boljšega čez gore. Ti, Martin, ali bi šel dol v Reko pogledat, kaj se je zgodilo?“

— „Ne, za vso Strmolsko graščino!“ pravi hlapec Martin. „Noč ima svojo moč. Danes pa je vrhu tega kvaterni četrtek.“

Pogovarjali so še nekaj časa in ugibali, kdo in koliko naj bi jih šlo gledat, kje in kako sta se mežnar in zakleti Avman spoprijela in morda bi bili na zadnje vendar prišli do kacega ukrepa, ko bi se ne bilo nakrat zopet začulo ukanje mežnarjevo in to iz tacega kraja, da so lahko presodili, da ima grozni „Avmanov del“ že za seboj.

Nekako pomirjeni šli so spat.

V Zatiški vasi pa je še gorela luč, ko je mežnar dospel domov. V njegovej pivnici sedeli so sosedge pri brinjevcu, in se ravno pogovarjali o strahotah kvaternega tedna.

Kakor nalašč prišel jim je mežnar, o katerem je bilo občno mnenje, da se nobenega strahu ne boji. Vendar so nekako začudeni pogledovali veliko sekiro, katero je prinesel seboj.

Čula so se vprašanja: „Kje si pa bil? Od kod? Kaj pa s sekiro?“

„Sekiرو vzel sem Avmanu.“

— „Kateremu Avmanu?“

„No, kateremu? Zakletemu Avmanu, ki v Reki vsak kvaterni teden v Avmanovem delu seka.“

— „Pojdi, pojdi, kdo bo to verjel! Pa povej vender, kako je bilo?“

„No veste, bilo je tako. Kakor pravim, ne bojim se ne hudiča, ne biriča. Danes sem pa na Štefanji gori pil tako dobro

vino, da bi se bil zakletega Avmana samega polotil. Ko pridem na Bèč, kjer se nagne steza v Reko sem glasno zavriskal, a čul sem tudi neko kljuvanje. Čim dalje sem šel v dno, tem bolj bilo je slišati enakomerno sekanje, kakor pri „holcerjih“. Korajžen, kakor sem bil, sklenil sem, da si ogledam ta strah, ki se je zdaj vnovič prikazal. Ko pridem po brvi čez reko in začnem takraj korakati kvišku, čulo se je sekanje že prav blizu in kmalu sem bil pri planoti, na katerej stojita dva lepa jasena. Prikradem se blizu in gledam. Mož opravljen, kakor mi, sekal je jasen, kakor nas jeden, da so kar iveri okolu letele. Stokal pa je pri tem, kakor da bi bil plačan.

„Stoj! si mislim, to ne more biti strah, nikdar še nesem slišal, da bi duhovi stokali in v resnici sekali drevesa. To je gozdni tat!“

„Splazim se na kraj planote in ravno, ko je neznanec zavihlil zopet sekiro, zakričim:“

„Čaj, čaj, prokleti tat! Ali te imam?“

„Kriknil je strahu, kakor bi ga bil zabodel, vrgel sekiro proč, potem pa bežal, kar so ga noge nesle in le od daleč čulo se je še njegovo homastenje. Jaz pa sem pobral sekiro in tu jo vidite!“

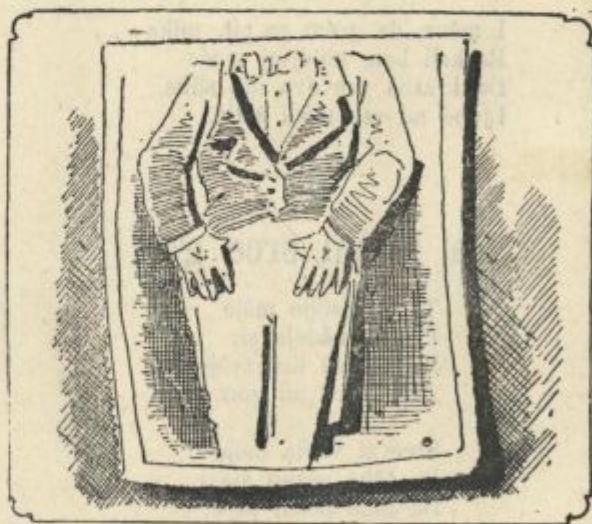
„Saj res, pa kako lep, nov ročaj ima! Prav tak, kakor jih dela kolar „Tehant“ v Dvorjah.“

„Dobro ste uganili!“ pravi mežnar, „saj je res „Tehant“ sekal je v „Avmanovem delu,“ jaz sem ga spoznal.“

„O ti tat preklicani!“ pripomni jeden sosedge, „sedaj vem, kako si je tako pomogel. Vsake kvatre šel je v Avmanov del po les in nihče se ga ni podstopil, ker so res mislili, da se zakleti Avman oglaš.“

In res dobro so pogodili možakarji. Kolar Tehant preselil se je čez par dnij iz Dvorjan in od takrat ni nikdar več strašilo v Avmanovem delu in Davšekovi neso več čuli strahovitega sekanja.

Pri mežnarji v Zatiški vasi pa se še vedno hrani zakletega Avmana sekira. Kdor jo hoče videti, naj se potrudi tja, pokazali mu jo bodo brezplačno.

Fotografija finančnega ministra Dunajevskega, zgotovljena v trenutku, ko je bil govor o dolenski železnici.

Šmarije pri Jelšah.

Pilšek: Ti, ti, ti, ti Štru-u-u-u-cman! P-p-p-p-povej mi, za-a-a-a-kaj je-je-je Rothschild t-t-t-t-tako suh in pa-pa-pa zelen?

Štrucman: Zakaj? Ker ga strašno jezi, da ima naša orts-gruppe nemškega schulverein-a tako dober uspeh in in ker je na moje prigovarjanje tudi Skaza, veleposestnik v Šmariji k schulverein-u pristopil.

* * *

Sonet.

Kot rujna zôra, dneva porodnica
Vzbudi iz spanja mlade cvetke krasne,
Da zró na nebosklonu žarke jasne,
Da lica svitla jim rosi rosica.

Takó i ti, prekrasna golobica.
S poglédom svojim, ki nikdar ne gasne,
Ljubézni nesi vnela mi le časne; —
Na veke sužen bom, a ti kraljica! —

Služile bodo ti vse moje sile:
Da ti podaljšam, draga, sanje mile,
Pokuham zjutraj mesto tebe kavo. —

Šlebedra tebi žezlo bo kraljevo;
Z njo vládala me boš, presrečno revo,
In s „čudotvornim delom“ žela slavo. —

Tine Črv.

Mej dvema nemškutarjema.

- A. Tchau, grüß dich! Kako se že kaj imaš?
B. Slabo, jako slabo. Mahrova petdesetletnica me trga po vseh udih.
A. Zakaj neki? Saj je vender imela popolnem nemšk značaj. Le pomisli, kako dolgočasno-nemško je govoril dr. Schaffer in koliko je bilo gromovitih „hoch“!
B. Vse prav. A pomisli, odkar kazina stoji se še nikdar ni pelo v dvorani „Naprej zastava Slave!“ in „Hej Slovani!“ Čudim se, da se kazina ni samega gneva podrla.
A. To so bili tisti Srbi. So pač še neomikani ljudje, ne vedo kaj se v kazini spodobi.
B. Prosim, dobro vedo, saj so pili celo šampanjca!
A. Ali so ga pa tudi plačali?
B. Seveda, pa še jako drago. Vse v najlepšem redu.
A. To je kaj družega. Potem se ne smemo jeziti, kajti denar tudi kazinska vrata prebije.

Gospod profesor Binder

upisal se je mej naše stalne sodelavce. To nas tem bolj veseli, ker je mož res mnogostransk. Chapeau bas! bi rekel pokojni

Beranger. Danes ga opazujemo v Ljubljani, jutri v Gradci in skoro ne vemo, odkod jemlje c. kr. profesor toliko prostega časa, je li temu vzrok širokokrajni njegov klobuk, ali kaj družega.

Pred dvema dnevoma imeli so realni abiturijenti svoj „vatele“. Da je bila ta veselica v izključno nemškem duhu tega nam menda ni treba zatrjevati, saj so neki temu dokaz nekatere prekucnene klopi v obliži Ljubljane. Pele so se ne, katere nemške pesni, mej drugimi tudi jako duhovita pesen, v katerej se vsacemu posamičniku stavi pregalandno vprašanje: „Bruder deine Schöne heisst?“ Gospod profesor Binder, tako apostrofovan, odgovoril je: „Germania“!

Verujemo, da je bil odkritosrčen. Vender bi si usojali, njemu samemu na korist svetovati, naj bi se potrudil približati se tej ljubici, kajti v Ljubljani ne dobota priličnega stanovanja c. kr. profesor Binder in njega ljubica Germania.

Posebno radovedni pa smo, kaj bi bil storil ravnatelj gošpod Mrhal, ko bi se bilo stavilo vprašanje: „Bruder deine Schöne heisst?“ Kdo zna, bi li bil govoril istino? Germanija vsaj mu je kakor nekateri govore premalo realna, nesposobna za „eksperimentalno fiziko“, kakor jo opisuje Voltaire v svojem slavnem „Candide“.

- Pepček. Kaj si še živ? Ali te še neso zašili?
Tonček. Živ, živ! Pa še kako, zakaj bi pa tudi ne bil! Saj se mi ni bati, da bi moral na Žabjek ríčet jest.
Pepček. Ali so jih res toliko zaprli?
Tonček. Res, res. Pa bi jih bili še lahko več, pa znaj, naše redarstvo je táko, kakor tisti znani „Pater Langsam“.
Pepček. Kaj pa tvoj mojster?
Tonček. Prede mu. Ne toliko zaradi anarhizma, a zaradi tega, ker bajè jednomu zaprtih 200 gold. društvenih novcev posodil.
Pepček. To nič ne de. To je posojeno „komuni“.
Tonček. „Komuni?“ Kaj nam komuna mari, ki je tam nekje v Parizu! Kaj pa poreče bratovščina?
Pepček. To je pač bratovščina „dobrih ljudij!“

Narodna zastavica.

Oče in mati sta imela devet sinov, in vsak brat je imel jedno sestro. Koliko je bilo bratov in sester?

— Deset. Sestra bila je jedna, in vsak brat imel je torej jedno sestro.

Škratogrami.

Berolin. Bismarcka tako božjast lomi, da ima že obe očesi v Holandsko obrnjeni. Ljubljana. Mestni zastop sklenil je pomnožiti število policajev. Pokazalo se je pri zadnji veselici nemških turnarjev na kazinskem vrtu, da jih je še premalo — policajev in turnarjev namreč. Policajev je premalo, ker morajo nekateri hoditi vohat v Čitalnico, turnarjev je pa premalo, ker jih je brez redarstva strah in prej ne bo dobro, dokler bo ne imel vsak turnarček svojega policaja, ki ga bode štilil, kakor angelj varuh.

Zagreb. Czernatony in Vrhovay prišla iz Budimpešte semkaj učiti se nekoliko parlamentarne dostojnosti in nabirati krepkih izrazov. Pričakuje se tudi Istoczy. „Sloboda“ danes ni bila konfiskovana. Vsled tega plapola raz Markove cerkve zvonik bela zastava.

Gorica. Naša oblastva so sklenila, da bode najboljša, ako se vsi goriški Slovenci sploh izselijo, potem ne bode treba blagoslavljanja nobene zastave. Sicer se pa dotična gospoda primerno dobro počuti, le kri jej sili preveč v glavo.

Slovenska Bistrica. Kolere še nemamo, pač pa imajo nekateri jedno kolo preveč v glavi.

Ironija osode.

Znani socijalist Ž. je pri vseh delavskih shodih in zborih propovedoval, da se kaznencem predobro godi, da imajo preveč in predobro brano.

Zgodi se pa, da pride vsled zatožbe veleizdaje sam v položaj, poskusit kaznencev hrano. Ni mu bila po godu in takoj prve dni se je zaradi hrane pritožil.

Gospod, kateremu je bilo izročeno nadzorstvo v tej zadevi, ga mirno poslušal, potem mu ravno tako mirno odgovori: „Čudim se, da se zaradi hrane pritožujete Vi, ravno Vi, ki ste skozi par let pri vseh shodih in zborih dokazovali, da se kaznencem predobro godi! Tableau!“

Mama, tukaj vzemimo poletno stanovanje. Tukaj mora biti dober zrak. Le pogledajte kako sta prašiča debela!“

Zanimljiva epizoda.

Ko je bil povodom 50-letnice Mahrovega zavoda v kazini komers in je bilo vse že več ali manj „dulci jubilo“, opazovali so gospodje, ki imajo radi odprte oči, naslednji dogodek:

Neki gospod, ki je po postavi podoben svetopisemskemu Caheju, sicer pa veliko šteje v naši germanskej koloniji, ima zlo navado, da si pri tacihih prilikah rad prisvoji to ali ono, kar ni njegovo, in ki se ne briga posebno za sedmo božjo zapoved. Ker že družega ni bilo, kar bi „uzmal“, pograbi lep šopek cvetlic, ki je bil na steklenem nastavku (Tafelaufsatz). A šopek bil je nekako trdovraten, ni se hotel ločiti od svojega dragocenega okvira. Posledica bila je ta, da je naš Cahej rukul in in rukul s tem pa vzbudil pozornost ljudij, ki imajo tudi pri tacihih prilikah radi odprte oči. Nakrat začuje se glas:

„Mir scheint, der Kerl stiehlt schon wieder!“

Tat iz navade izpustil je šopek, a tako neukretno, da je stekleni nastavek pal na tla in se razdrobil na male kosce. Naš Cahej pa je kot izvrsten telovadelec z žilavo desnico samega sebe zagrabil za pas in se dvignil tako daleč, da ga več videti ni bilo.

Priporočilo.

P. n. občinstvu priporočam svojo bogato zalogo vsakovrstnih sladčic, posebno pa opozarjam na najnovejše izdelke:

Sausprach-zuckerl in Bell-krapferl.

Obiskovalci moje prodajalnice tudi brezplačno lahko opažujejo, kako moji otroci slovenski lajajo.

Spoštovanjem

M. V. O. Ltmann.

V „Narodnej Tiskarni“ in pri Jan. Gontiniju v Ljubljani se dobiva:

Časnikarstvo in naši časniki.

Spisal * * *

Stat nominis umbra.

Cena 70 kr., po pošti 5 kr. več.

Izhaja 10. in 25. dan vsacega meseca. Cena za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr., za četert leta 80 kr. Posamične številke po 15 krajc., pri opravištvu v „Narodni Tiskarni“, kateremu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije in inserati. Slednji računijo se po dogovoru.

Založnik in odgovorni urednik: Ivan Železnikar. — Tiska „Narodna Tiskarna“.